

Пише: проф. Јасна Калаузовић

Како смо радили и колико научили у Пројекту „Дијалекатска лексика Сремске Митровице и околине“

Реч је живи сведок постојања народа на једном простору

Језик је за многе штит, неким заклон, другима заштитни знак, трећима...Трећима завичај. Не само део територије омеђен географски и историјски, обичајни и родномесни, психолошки и етнологски.

Језик је завичај који нас пупчаном врпцом везује за претке, за детињатво и минуло, понекад и за *године које су појели скакавци*.

Зато смо имали мотив за наш рад. Да сачувамо нешто што ће ускоро бити заборављено.

Полазници, млади таленти Фонда „Атанасије Стојковић“ у области лингвистике српског језика су:

Основна школа:

Иван Жарко, Јелена Веринац, Катарина Васиљевић, Вања Остојић, Нина Маљковић, Кристина Фришчић, Снежана Марковић и Милица Радосављевић.

Средња школа:

Дуња Павловић, Милица Радмановић, Страхиња Калаузовић, Мирјана Крејић, Милана Мрђа и Ивана Рибих.

За 24 часа нисмо могли Пројекат извести до краја, али је суштина реализована. Ученици су овладали свим техникама изучавања језичког блага, а резултат рада на терену су 42 речи које су језички у потпуности обрађене и врло драгоцене.

„На терену се увек нађе нешто што је неочекивано и тај део посла има укус авантуре. Затим долази кабинетски рад. Већ неколико часова обрађујемо реч кола и не можемо да испливамо из ње. Постоји двадесет врста кола и свака од њих има свој назив. У богатству значења треба прибележити сва места у којима се одређена синтагма јавља а ту су и фразеологизми типа *напричао ми је пуна кола*.“

Ученица **Милица Радмановић**

„Професор Павле Ивић је дијалектологију назвао *науком у цајтноту*, и био је у праву, што значи да свака реч која се не забележи данас, вероватно већ сутра неће постојати.“

Проф. **Јасна Калаузовић**

„Сам поступак бележења грађе не може се одредити неким чврстим правилима и он је у почетној фази посла зависио од сваког скупљача појединачно. Касније се грађа уређује и преноси на типизирани картице. Типизирани картице треба да буду величине 10x10. За сваку реч мора да постоји посебна картица. Потпуно уређена картица требало би да садржи следеће податке:

- а) реч са јасним значењем
- б) место у коме је забележена
- в) Име и презиме сакупљача

Кузмин

Слеме-ена: уздужна масивна греда у основи кровне конструкције положена преко преградних зидова и греда

Израз: Жена је слеме куће

Нина Маљковић

Тако би, дакле, требало да изгледа једна картица, са једним лексичким податком.“

Ученица **Нина Маљковић**

„Забележила сам и обрадила следеће речи: котобања, вагов, качара, трнка, саћурица, наћве, рогуље, квеча, пудар, протван, кринке, штрупангле, орнодла.“

Ученица **Кристина Фришчић**

„Под притиском крупних политичких, економских и социјалних промена, од којих су се неке на овим нашим просторима одразиле знатно снажније него у многим другим крајевима нашег језика, пред налетом нових речи и нових језичких навика које се појављују као пратња нових појмова-старе речи почињу да узмичу и да нестају заједно са оним што означавају. Због тога смо бележили оне речи које се све ређе чују (и то по правилу, у говору најстаријих људи).“

Ученик **Страхиња Калаузовић**

Одржавање једног језика није посао само језичких стручњака. Лингвисти, дакле, не могу спасавати језик. Постојаност и интегритет језика представља одговорност свих који говоре српским језиком. Институционални оквири те одговорности су пре свега породица, затим школа, али и медији којима кад је чистота језика и граматичко устројство у питању, не треба пуно веровати.

Поштовање према локалној говорној традицији и њена примењена употреба, затим селективна отвореност према језичким увозима које модеран живот свакодневно наноси, и коначно познавање граматичких правила, кључ су за опстанак српског језика. Преосталу *надлежност* има сваки обичан човек који треба да носи српски језик увек, и свуда, да га негује, бриси и чува као залог свог опстанка и националног идентитета.